

Ruotsin luonnonsuojeluvirasto, Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

2024-03-28

Käännös

Rajanylittävä kuuleminen Karhakkamaan tuulivoima-alueen osayleiskaavasta Torniossa. Ruotsin luonnonsuojeluvirasto Naturvårdsverket, NV-06109-20

LAUSUNTO KARHAKKAMAAN TUULIVOIMA-ALUEEN OSAYLEISKAAVASTA JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA, TORNIO

Suomen ympäristökeskus on kutsunut Ruotsin kansainväliseen kuulemiseen koskien Karhakkamaan tuulivoimama-alueen osayleiskaavaa ja ympäristövaikutusten arviointia Torniossa. Kuuleminen perustuu sopimukseen rajanylittävistä ympäristövaikutuksista (Espoon sopimus) ja sopimuksen strategisten ympäristövaikutusten pöytäkirjaan.

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky suunnittelee tuulivoimapuistoa Tornion Karhakkamaan alueelle. Hankkeeseen kuuluu varsinainen tuulivoimama-alue ja sähkön siirtoyhteys. Suunnittelualue sijaitsee noin 32 kilometriä Tornion kaupungista pohjoiseen, noin neljä kilometriä Tornionjoelta ja Ruotsin rajasta. Alueen koko on noin 9140 hehtaaria. Tarkoitus on rakentaa enintään 48 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on noin 300 metriä. Teholtaan voimalat ovat 6-10 MW ja hankkeen voimaloiden kokonaisteho noin 252–480 MW.

Arvioidut vaihtoehdot: Tuulivoimaloita ei rakenneta (ALT 0), rakennetaan 48 tuulivoimalaa (ALT 1) tai rakennetaan 42 (ALT 2). Hankealueelta rakennetaan 400 kV-voimajohto muuntaja-asemalle. Uusi siirtoyhteys sijoitetaan joko nykyisen 400 kV voimajohdon pohjoispuolelle (ALT A) tai eteläpuolelle (ALT B). Mikäli tuulivoimala-alueita ei toteuteta, ei voimajohtoa rakenneta (ALT O).

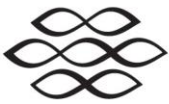
Osayleiskaava toteutetaan oikeusvaikutteisena ja sitä voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupan perusteena. Osayleiskaavan hyväksyy Tornion kaupunginvaltuusto. Ympäristövaikutukset arvioidaan kaavan laatimisen yhteydessä.

Rajajokikomission kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa:

Komission on antanut lausunnon Karhakkamaan yleiskaavamuutoksesta vuonna 2020 (12.10.2020), jolloin komissio totesi, että hankkeen vaikutukset tulee arvioida.

Rajanylittävät vaikutukset – maisema

Tuulivoimama-alueen vaikutus maisemaan on suurin Ruotsin puolella Tornionjokea. Vaikka itse hankealue ei sijaitse valtakunnallisesti tärkeällä maisema-alueella tai valtakunnallisella kulttuuriympäristöalueella (ruotsiksi riskintresse) tai esihistoriallisten kohteiden alueella, rakennelmien vaikutus maisemassa on merkittävä. Komissio toteaa, että kiteyttävää analyysiä siitä, miten valtakunnallisesti merkittävä maisema-

alue sietää suunniteltua muutosta ei ole esitetty ympäristövaikutusten arviointiraportissa.

Vaikutus asuinoloihin

Ympäristövaikutusten arviointiraportin mukaan asukaskyselyjen perusteella hankkeen lähialueen asukkaat suhtautuvat erittäin negatiivisesti hankkeeseen. Komissio toteaa, että YVAN yhteenvetotaulukoissa, jotka koskevat Karhakkamaan hankkeen vaikutuksia, negatiiviset näkemykset eivät tule yhtä selkeästi esiin, kuin mitä raportissa toisaalla tekstissä todetaan.

Alueen matkailuelinkeino ja luonnonvarojen käyttö

Tornionlaakso on kansainvälinen kohde matkailijoille, jotka haluavat hiljaisuutta ja luontokontaktia. Ruotsin puolella on tehty mittavia matkailuinvestointeja Tornionjokivarteen, ja viime aikoina myös Suomen puolelle investoidaan luontokokemukseen ja maisemaan perustuvan kansainvälisen matkailun kehittämiseksi. Komissio huomauttaa, että luonnonvaroja, joita Tornionlaakson alueella taloudellisesti hyödynnetään, mutta joihin kohdistuvia vaikutuksia ei YVAssa arvioitu, ovat jokilaakson kulttuuriympäristöt ja luonto, hiljaisuus sekä talven pimeys. Nämä ovat Tornionlaaksossa matkailuelinkeinolle olennaisia seikkoja.

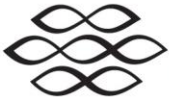
Happamat sulfaattimaat hankealueella

Kaavaselostuksen mukaan hankealueen pohjoisosassa laajalla alueella on suurella todennäköisyydellä happamia sulfaattimaita. Lisäksi usealla alueen luoteis-, etelä- ja itäosissa olevilla turvemaidella arvioidaan olevan kohtalainen todennäköisyys happamien sulfaattimaiden esiintymille. (OYK s. 135/280). Martimojoki on yksi Tornionjoen sivujoista, se virtaa hankealueen läpi. Komissio toteaa, että Martimojokeen voi kohdistua happamia vesistöjä hankkeen rakennusaikana. Martimojoen vesien tila on hyvää heikompi. Hankealueelta tulevan pintavalunnan määrä voi kasvaa metsänhakuun, maansiirtotöiden ja ojituksen vuoksi ja valunnan hallinta tulee hankkeen jatkosuunnittelussa tarkoin suunnitella, jotta estetään veden laadun heikentyminen.

Laki eräistä naapuruussuhteista / Lupavelvollisuus

Vertailtaessa lupamenettelyjä Tornionjoen toisella puolella, on syytä mainita, että ruotsalaisen ympäristökaaren mukaan (21 luku. 14§ ympäristöharkintaasetus) ympäristölupa on tarpeellinen, jos aiotaan rakentaa maan päälle sijoittuvan suuren tuulivoimalan (vähintään kaksi myllyä, kooltaan yli 150m). Mainittujen edellytyksien mukaisesti kyseinen tuulivoimapuisto tarvitsisi Ruotsissa ympäristöluvan. Karhakkamaan tuulivoimapuisto suunnitellaan yleiskaavalla. Kyseisessä prosessissa ei ole nähty tarvetta ympäristöluvan hakemiselle.

Suomen ympäristösuojelulain mukaan (27.6.2014/527 §27) ympäristölupa on tarpeellinen toiminnalle, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 17§:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Kohtuuton rasitus naapureille tai lähistöllä asuvalle voi aiheutua

esim. melusta, tärinästä, säteilystä tai valosta (17 § 4.2.2000/90). Hankkeen suunnittelussa tulee tunnistaa ympäristöluvan mahdollinen tarve.

Paikan soveltuvuus tuulivoimahankkeelle

Komissio korostaa Tornionjokea kansallisjokena (Ruotsissa "nationalälv") ja Euroopan pisimpänä vapaasti virtaavana jokena, jota ei ole valjastettu vesivoiman käyttöön. Tornionjokea tulisi arvostaa ja suojella perintönä myös tuleville sukupolville. Komissio kannustaa vaihtoehtoisten toteuttamisratkaisujen selvittämistä niin, ettei maisemalle ja elinolosuhteille Tornion- ja Muonion joen varrella aiheutuisi haittaa.

Lausunnon on valmistellut komission sihteeri Annika Sallisalmi. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenettelyllä 27.3.2024 mennessä. Lausunto on tallennettu ACTA-diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

TIEDOKSI Lapin ELY-keskus
Museovirasto
Norrbottenin lääninhallitus
Riksantikvarieämbetet, Ruotsi
Tornion kaupunki
Ylitornion kunta
Haaparannan kaupunki
Övertorneån kunta